

Centrum pro podporu obyvatelstva pro případ skutečného
nebo domnělého vzniku mimořádných jaderných a
radiačních událostí

Komunikace v situacích s panickým potenciálem

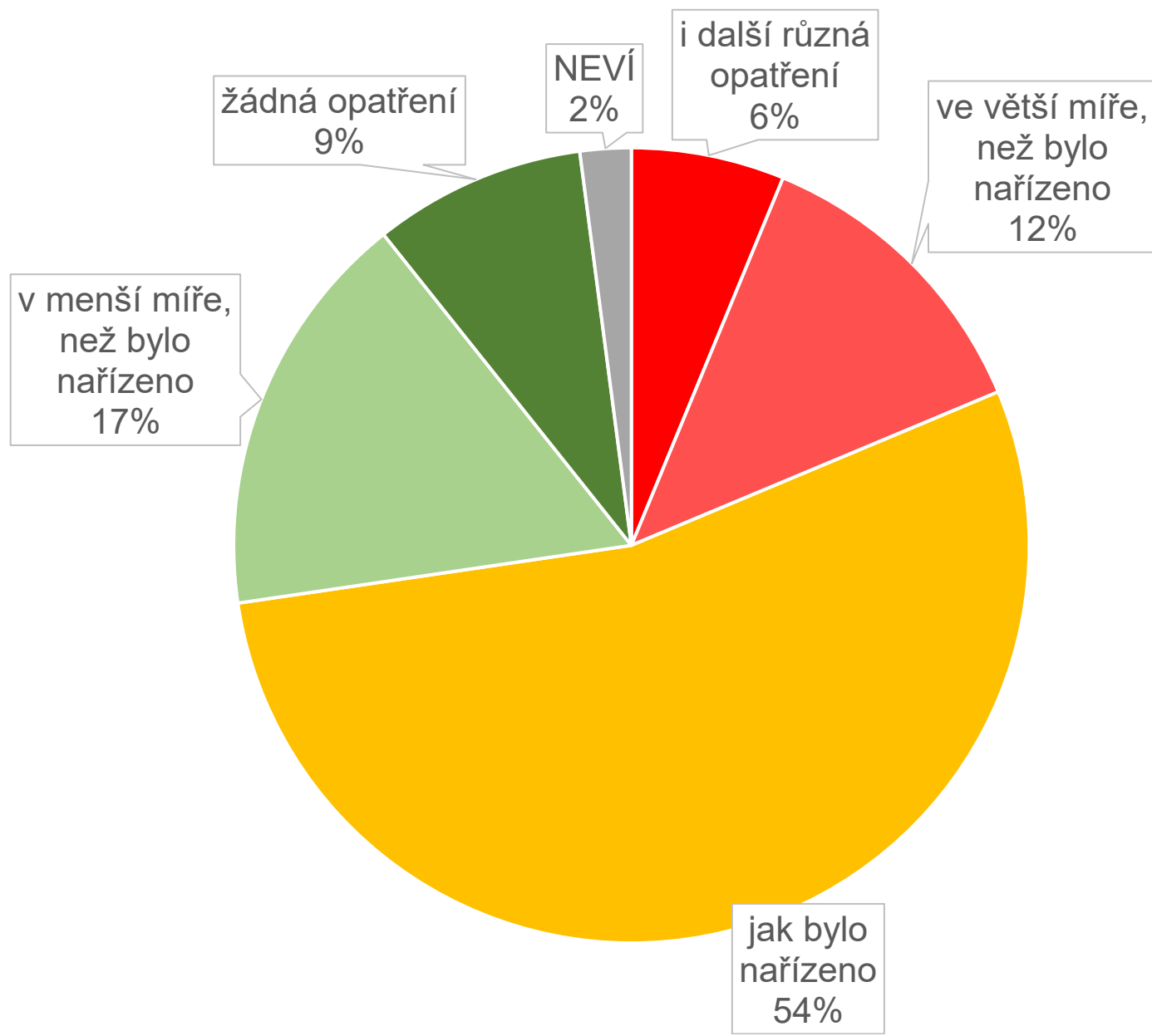
Jiří Vinopal (Sociologický ústav AV ČR, Centrum pro výzkum veřejného mínění)

jiri.vinopal@soc.cas.cz

14. 11. 2023

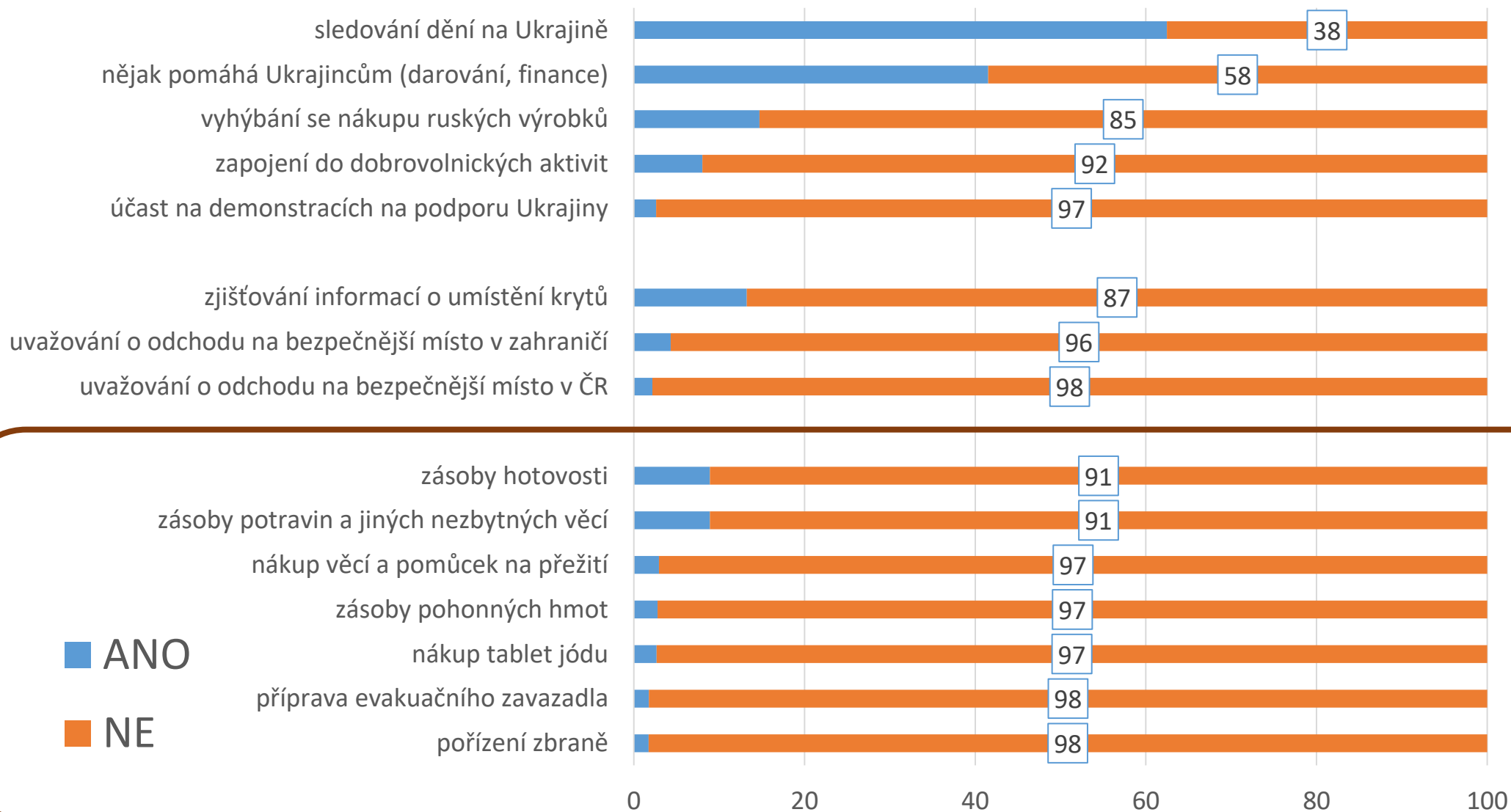
Paralela: Covid-19 a začátek války na Ukrajině

Reakce na situaci C-19 – opatření (2021)

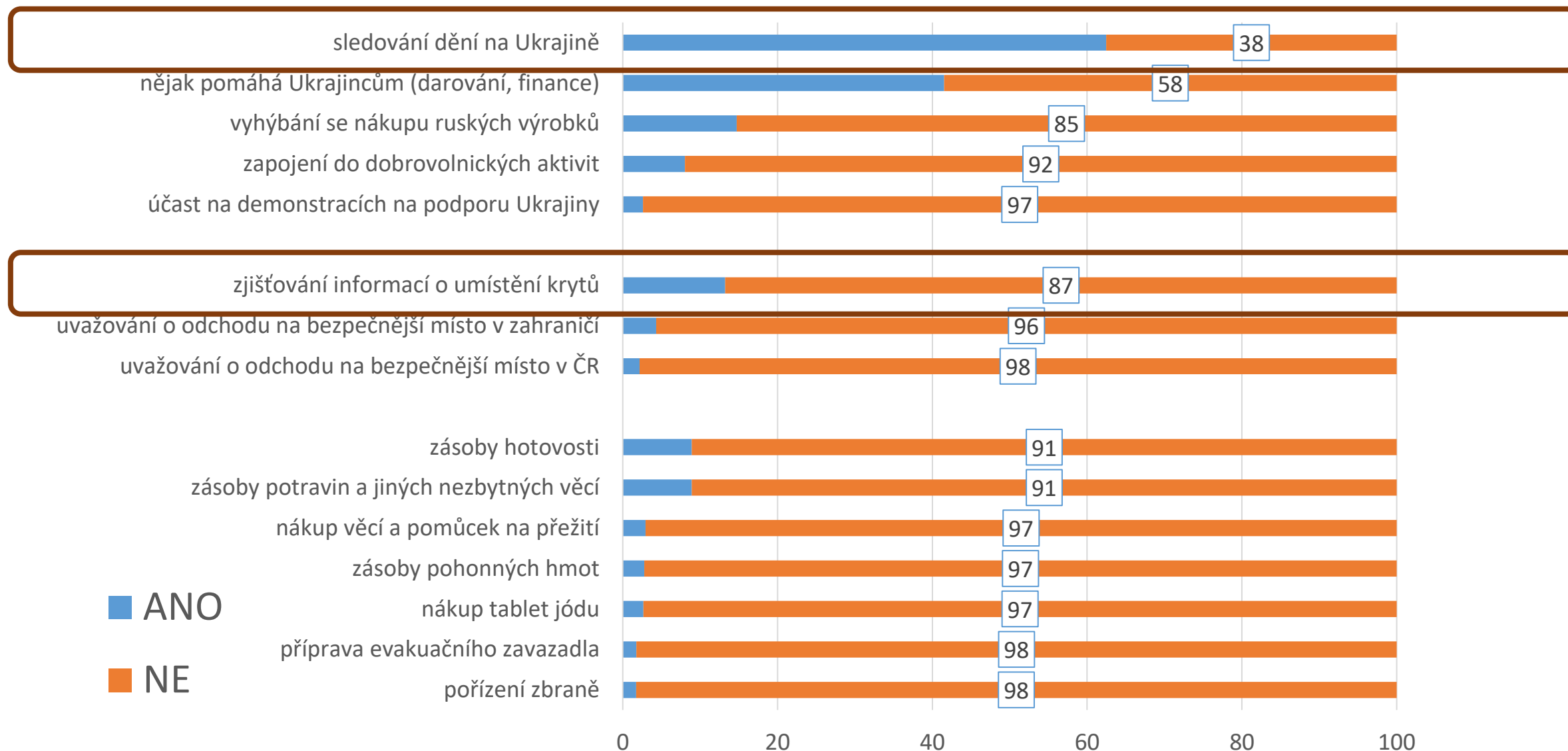
Znění otázky: „Když si vzpomenete na to, jaké bylo Vaše jednání v úplně prvních měsících pandemie COVID-19 v roce 2020. Řekl byste, že jste tehdy v reakci na pandemii: Nedělal žádná opatření, dělal opatření v menší míře, než bylo v té době nařízeno, dělal opatření přibližně v takové míře, jak byla nařízena, dělal opatření ve větší míře, než bylo v té době nařízeno, dělal i další různá opatření, o kterých jste se dozvěděl a přišla Vám v té době užitečná.“

Reakce na situaci UA – opatření (2022)

Znění otázky: Kvůli situaci na Ukrajině děláte něco z následujícího?

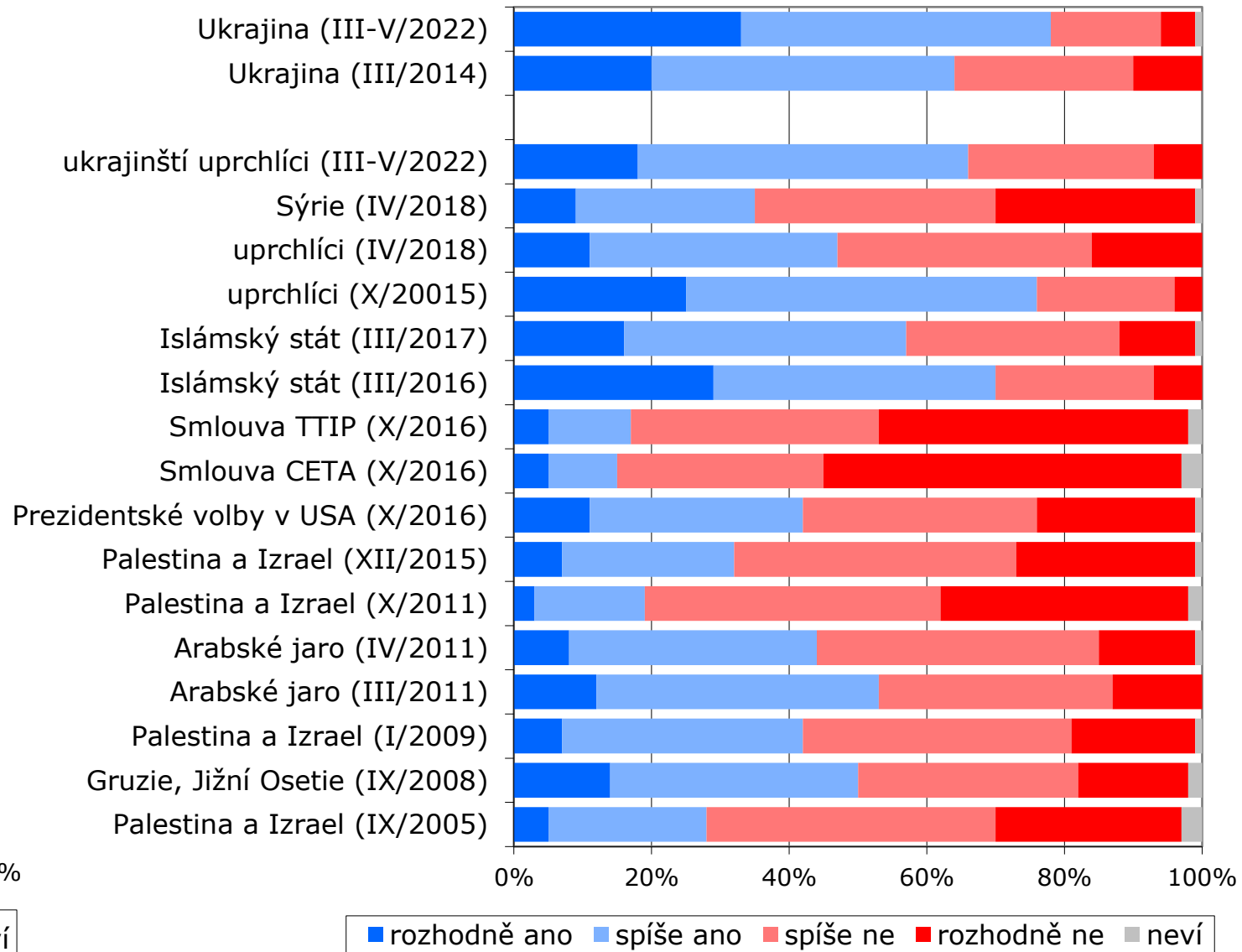
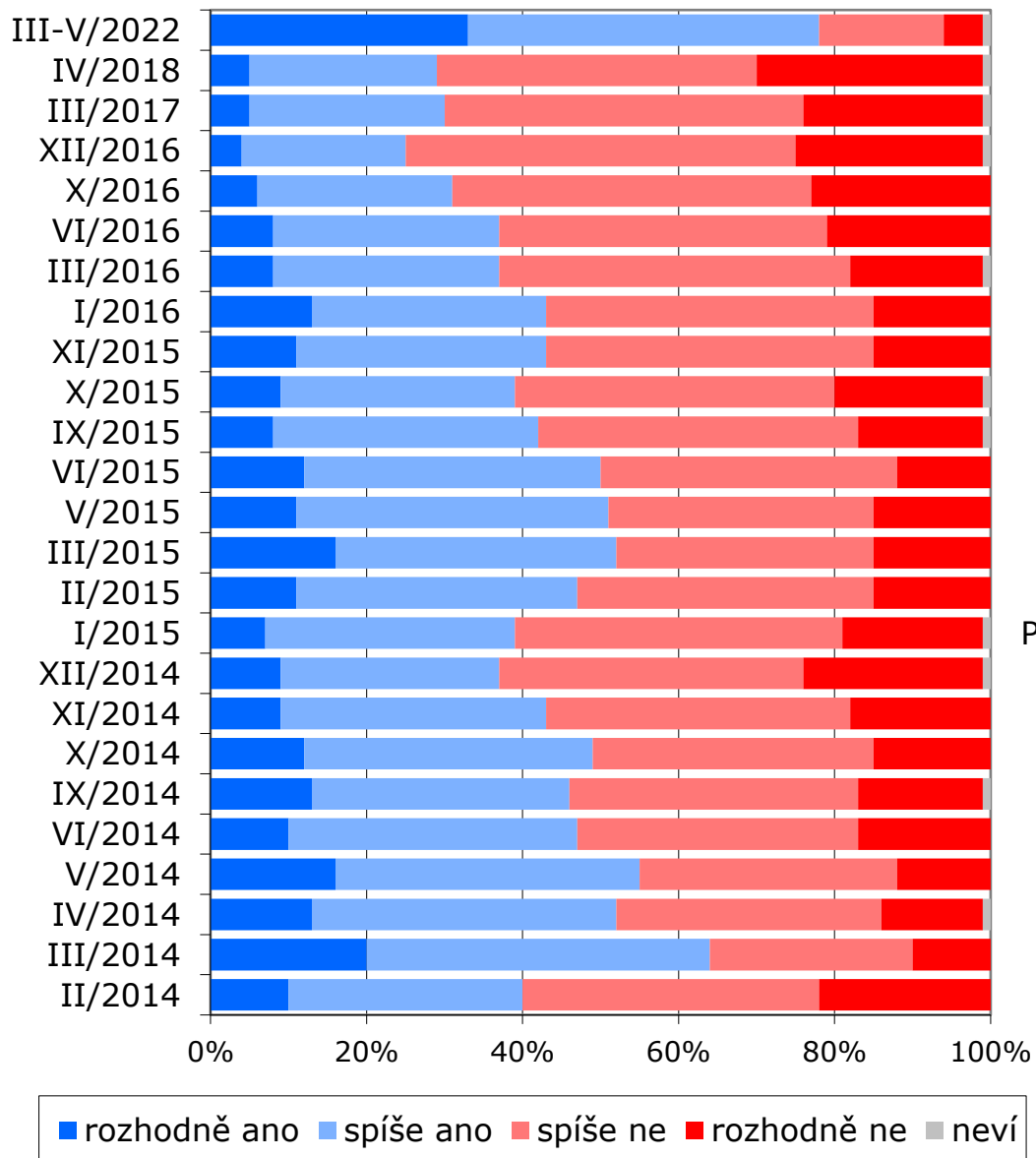
Reakce na situaci UA – opatření (2022)

Znění otázky: Kvůli situaci na Ukrajině děláte něco z následujícího?

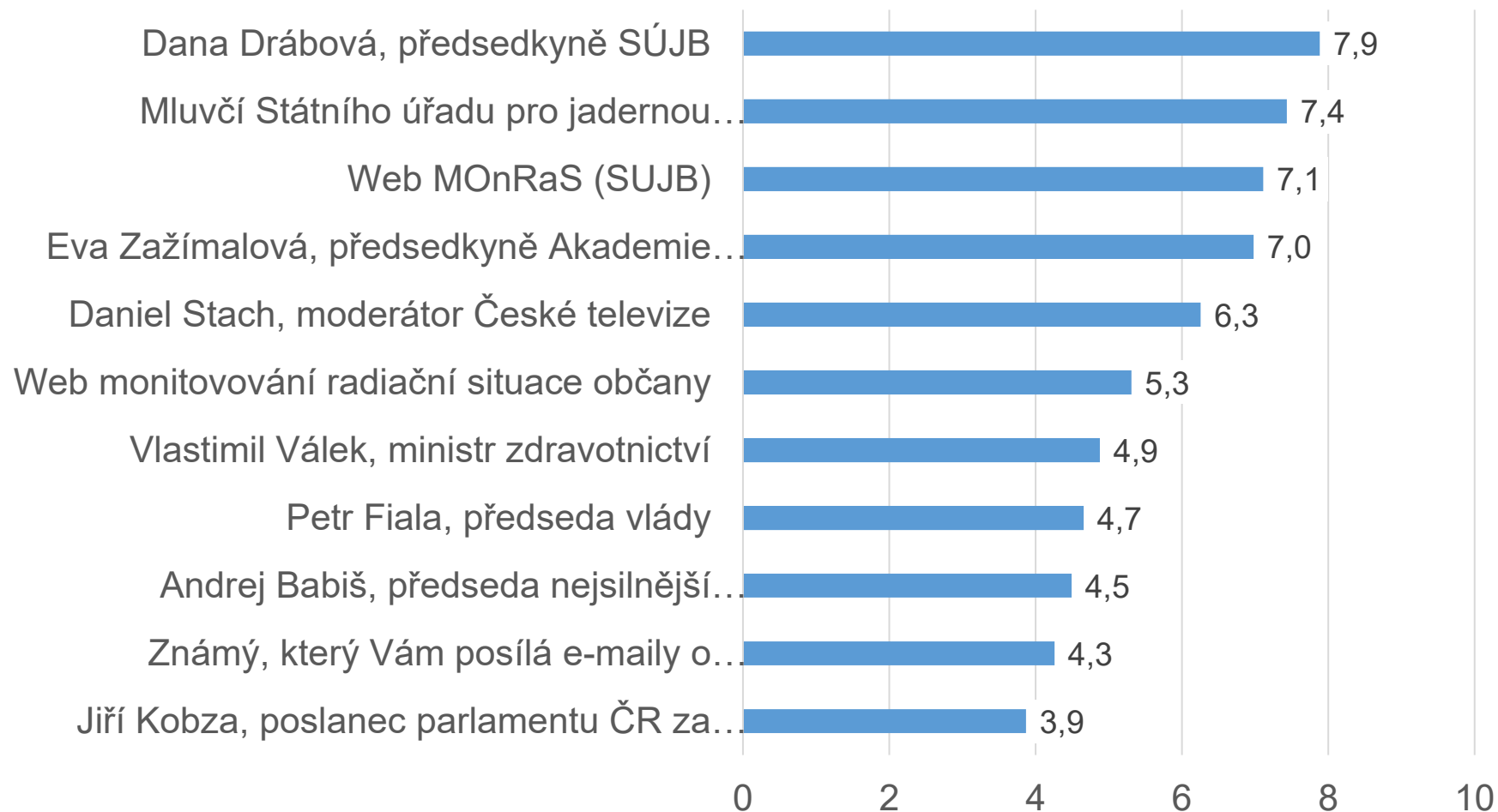
Zájem o situaci – UA (2022)

Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace na Ukrajině?
Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Důvěra možným (vybraným) zdrojům informací o radiační situaci

Důvěra (vybraným) informačním zdrojům

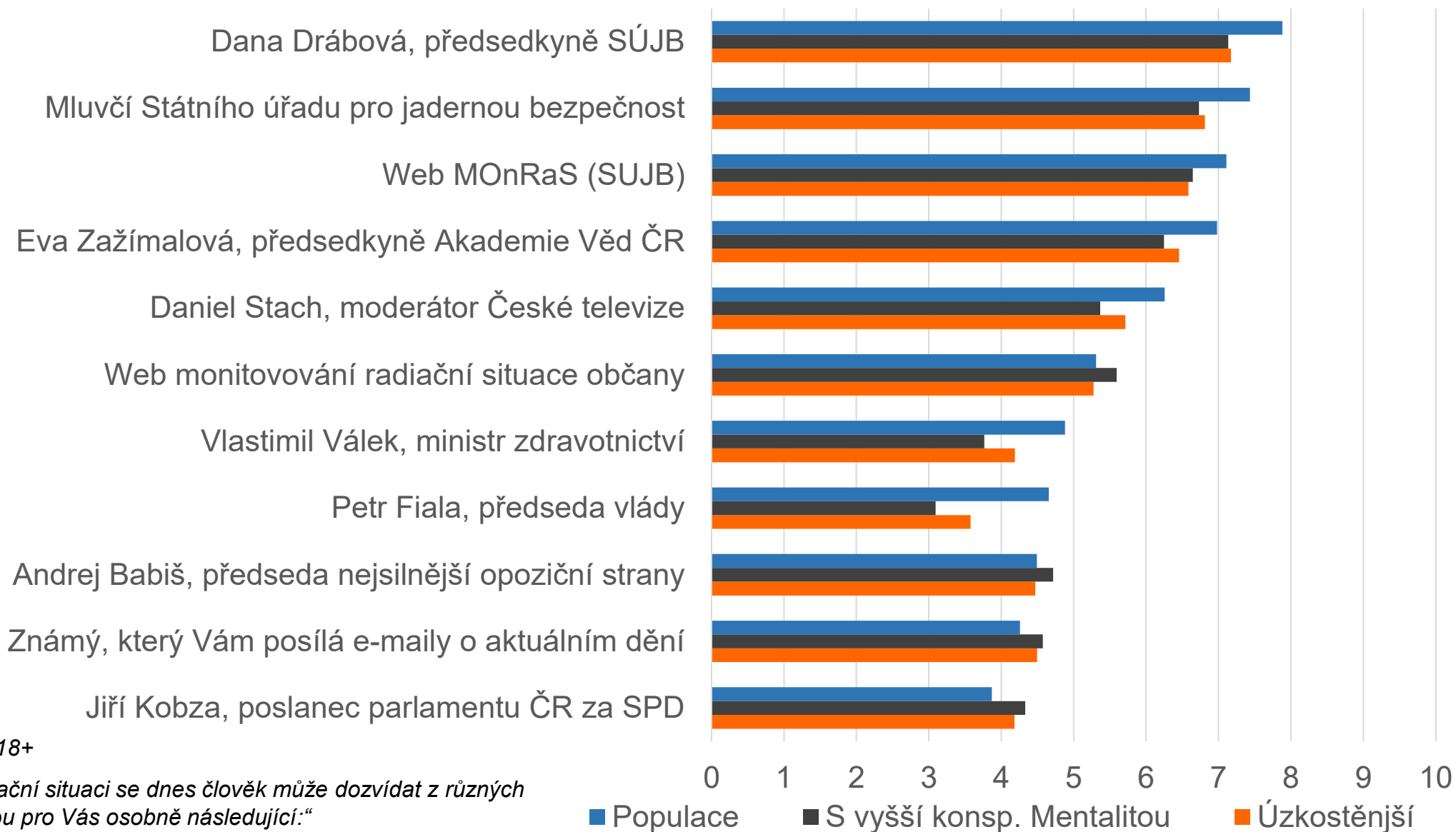
Říjen 2023, N = 861, repre ČR 18+

Znění otázky: „Informace o radiační situaci se dnes člověk může dozvědět z různých zdrojů. Nakolik důvěryhodné jsou pro Vás osobně následující:“

Možnosti odpovědí: zcela nedůvěryhodné – zcela důvěryhodné.

Důvěra (vybraným) informačním zdrojům

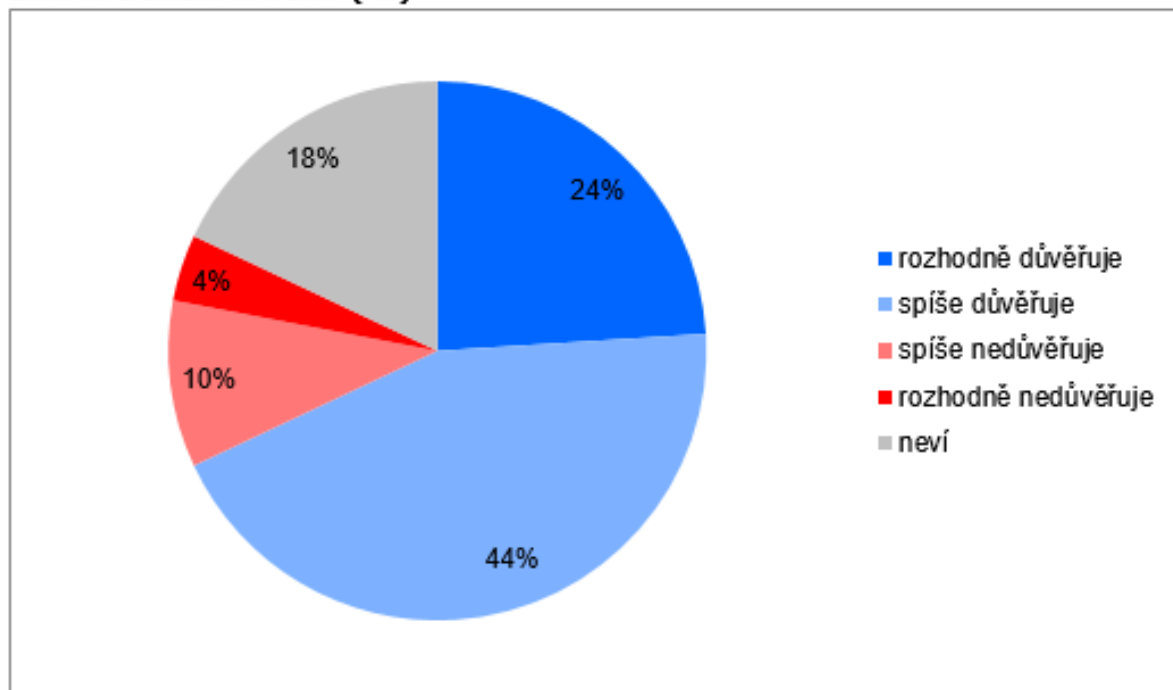

Říjen 2023, N = 861, repre ČR 18+

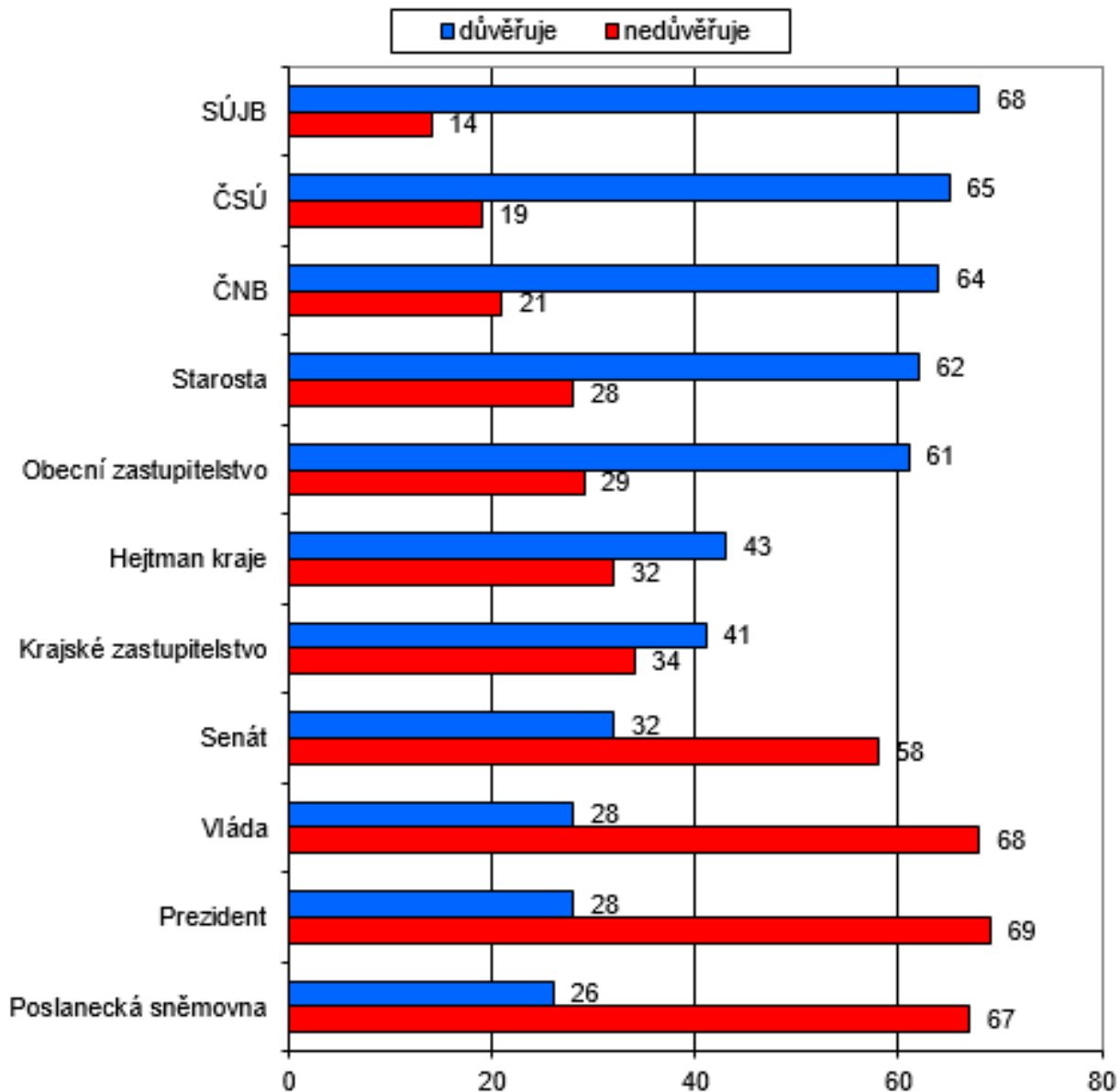
Znění otázky: „Informace o radiační situaci se dnes člověk může dozvědět z různých zdrojů. Nakolik důvěryhodné jsou pro Vás osobně následující:“
Možnosti odpovědí: zcela nedůvěryhodné – zcela důvěryhodné.

Důvěra SÚJB (2022)

Graf 1. Důvěra k SÚJB (%)

Graf 6. Důvěra a nedůvěra k SÚJB v kontextu hodnocení jiných institucí (%)

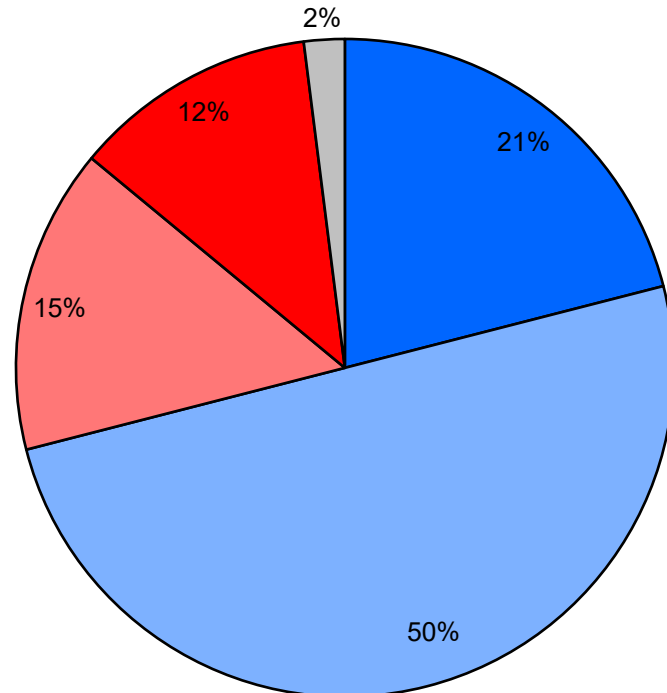

Znění otázky: „Řekněte prosím, důvěřujete: ...?“

Možnosti odpovědí: rozhodně důvěřuje - rozhodně nedůvěřuje.

Mimořádná radiační událost

Jak veřejnosti sdělovat zprávy o nebezpečných situacích?

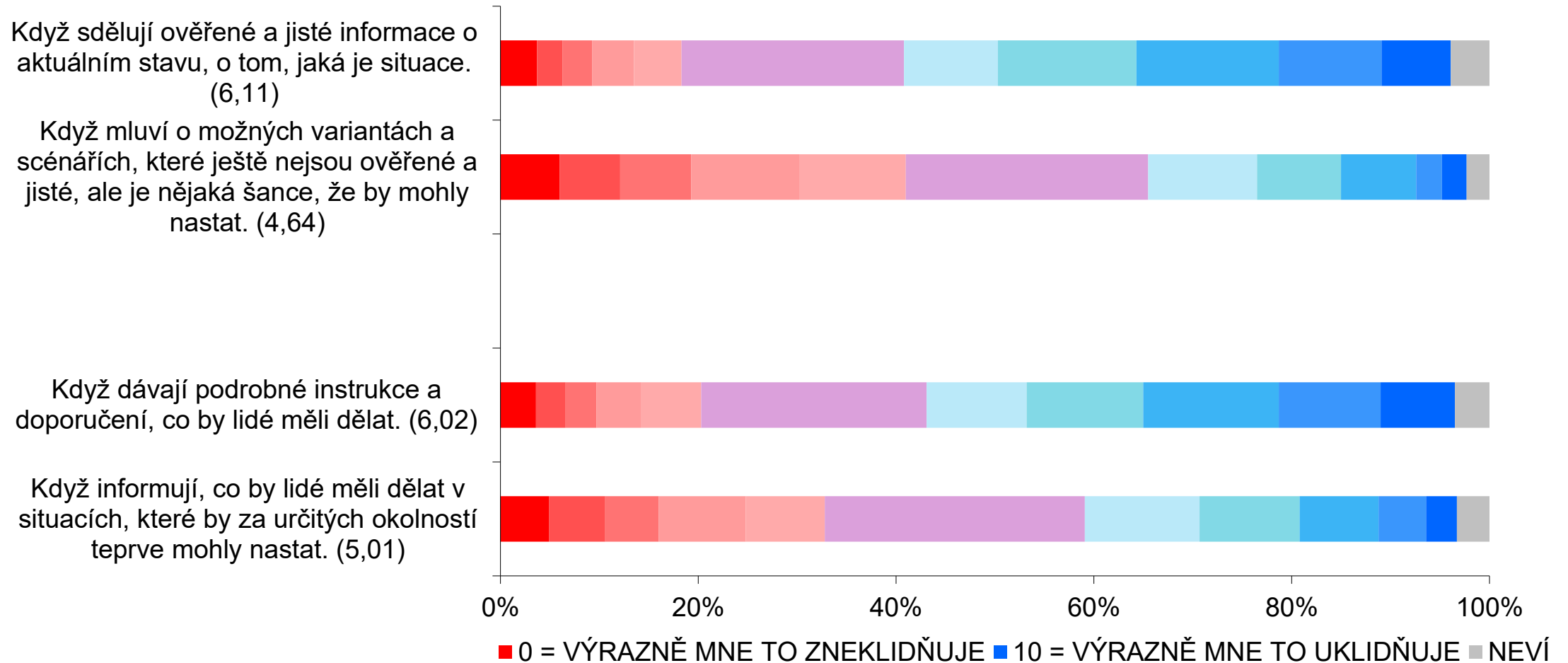

- pouze ty informace, které jsou nezbytně nutné
- všechny informace, které jsou ověřené a jisté
- všechny varianty a scénáře, které by mohly pravděpodobně nastat
- všechny varianty a scénáře, u kterých je teoretická možnost, že by mohly nastat
- neví

Znění otázky: „Jak by podle Vás měly zodpovědné orgány informovat v případě hrozící mimořádné jaderné nebo radiační události? Měly by veřejnosti sdělovat...“

18. 3. – 9. 5. 2022, N = 845, repre ČR 15+

Jak veřejnosti sdělovat zprávy nebezpečných situacích?

Znění otázky: „Jak na Vás samotného působí, když v případě hrozící mimořádné jaderné nebo radiační události zodpovědné orgány sdělují následující druhy informací?...

Možnosti odpovědi 0 = VÝRAZNĚ MNE TO ZNEKLIDŇUJE až 10 = VÝRAZNĚ MNE TO UKLIDŇUJE.

18. 3. – 9. 5. 2022, N = 845, repre ČR 15+

Sdělovat i méně pravděpodobné scénáře?

Představte si situaci, že v hlavním televizním zpravodajství zachytíte zprávu uvedenou níže. Vzbuzuje ve Vás tato zpráva obavy? A pokud ano, jak velké?

0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

- V1 Nedávný výskyt radioaktivního mraku nad územím Ukrajiny může mít různé scénáře následujícího vývoje. **Tím nejpravděpodobnějším je, že k jeho dalšímu šíření nedojde.**
- V2 Nedávný výskyt radioaktivního mraku nad územím Ukrajiny může mít různé scénáře následujícího vývoje. Tím nejpravděpodobnějším je, že k jeho dalšímu šíření nedojde. **Méně pravděpodobným scénářem je rozšíření nad území Běloruska během přibližně tří dní.**
- V3 Nedávný výskyt radioaktivního mraku nad územím Ukrajiny může mít různé scénáře následujícího vývoje. Tím nejpravděpodobnějším je, že k jeho dalšímu šíření nedojde. Méně pravděpodobným scénářem je rozšíření nad území Běloruska během přibližně tří dní **ještě méně pravděpodobný je scénář jeho rozšíření nad území Slovenska během pěti dní.**
- V4 Nedávný výskyt radioaktivního mraku nad územím Ukrajiny může mít různé scénáře následujícího vývoje. Tím nejpravděpodobnějším je, že k jeho dalšímu šíření nedojde. Méně pravděpodobným scénářem je rozšíření nad území Běloruska během přibližně tří dní a ještě méně pravděpodobný je scénář jeho rozšíření nad území Slovenska během pěti dní. **Že by došlo k rozšíření až nad území ČR patří mezi velmi málo pravděpodobné scénáře.**

Jak pravděpodobně byste po zachycení této zprávy:...

0 = ROZHODNĚ NE – 10 = ROZHODNĚ ANO

Sdělovat i méně pravděpodobné scénáře?

	V1	V2	V3	V4	sig.
1) Vzbuzuje zpráva o radioaktivním mraku obavy?	5,2	5,1	5,5	4,8	0,11
b) Podrobněji tuto událost v dalších dnech sledoval	6,6	6,5	7,3	7,2	0,65
d) Vyhledal další informace na některém z velkých zpravodajských webů	6,0	6,2	6,2	6,7	0,01
c) Vyhledal si další informace ve veřejnoprávních mediích (vč. jejich zpravodajských webů)	5,8	5,7	6,0	6,5	0,08
h) Vyhledal si o ní další informace na webech odpovědných státních institucí?	5,6	5,2	5,7	5,9	0,13
j) Dal o této události vědět lidem, kteří by o ní podle něj měli vědět	4,9	4,6	4,7	5,2	0,71
a) Začal dělat nějaká opatření, o nichž myslí, že jsou užitečná v případě ohrožení radiací	4,5	4,1	4,5	4,3	0,85
i) Zavolal nebo napsal někomu, o kom si myslí, že má lepší přehled	4,2	4,0	4,3	4,5	0,13
e) Vyhledal další inf. na webech, které obvykle vykládají události jinak, než většinová média	4,4	4,2	4,0	4,3	0,23
f) Vyhledal další informace na sociálních sítích	3,6	3,9	3,7	3,7	0,53
g) Sdílel informaci o zprávě na sociálních sítích	1,8	2,3	2,1	2,4	0,29

Průměry na stupnici 0 - 10

Obavy: 0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

Pravděpodobnost že...: 0 = ROZHODNĚ NE až 10 = ROZHODNĚ ANO

Jakou míru jistoty ve sdělení prezentovat?

Představte si situaci, že v hlavním televizním zpravodajství zachytíte zprávu uvedenou níže. Vzbuzuje ve Vás tato zpráva obavy? A pokud ano, jak velké?

0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

- V1 V Maďarské jaderné elektrárně došlo k havárii. **Zasažení České republiky radioaktivitou však v tuto chvíli nehrozí**, říká mluvčí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Lidé nemusí mít žádné obavy, dodala.
- V2 V Maďarské jaderné elektrárně došlo k havárii. Zasažení České republiky radioaktivitou v tuto chvíli nehrozí, **k nebezpečí by mohlo dojít pouze za vzniku určitých nepříznivých okolností**, říká mluvčí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Lidé nemusí mít žádné obavy, dodala.
- V3 V Maďarské jaderné elektrárně došlo k havárii. Zasažení České republiky radioaktivitou v tuto chvíli nehrozí, k nebezpečí by mohlo dojít pouze za vzniku určitých nepříznivých okolností. **I s touto možností tudíž pracujeme**, říká mluvčí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Lidé nemusí mít žádné obavy, dodala.
- V4 V Maďarské jaderné elektrárně došlo k havárii. Zasažení České republiky radioaktivitou v tuto chvíli sice nehrozí, k nebezpečí by mohlo dojít pouze za vzniku určitých nepříznivých okolností. **I s touto možností tudíž pracujeme, a to ve variantách různého stupně radiace**, říká mluvčí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Lidé nemusí mít žádné obavy, dodala.

Jak pravděpodobně byste po zachycení této zprávy:...

0 = ROZHODNĚ NE – 10 = ROZHODNĚ ANO

Jakou míru jistoty ve sdělení prezentovat?

	V1	V2	V3	V4	sig.
1 Vzbuzuje zpráva o havárii v maďarské jaderné elektrárně obavy?	5,8	5,9	5,9	5,6	0,63
d) Vyhledal další informace na některém z velkých zpravodajských webů	7,0	7,3	7,3	7,2	0,65
h) Vyhledal si o ní další informace na webech odpovědných státních institucí?	6,3	6,4	6,2	6,6	0,69
c) Vyhledal si další informace ve veřejnoprávních médiích (vč. jejich zpravodajských webů)	5,9	6,2	6,3	6,2	0,46
e) Vyhledal další inf. na webech, které obvykle vykládají události jinak než většinová média	6,1	5,6	6,1	6,2	0,30
b) Podrobněji tuto událost v dalších dnech sledoval	4,9	4,6	4,9	4,7	0,79
g) Sdílel informaci o zprávě na sociálních sítích	4,5	4,8	4,7	4,6	0,93
f) Vyhledal další informace na sociálních sítích	4,4	4,4	4,2	4,6	0,77
j) Dal o této události vědět lidem, kteří by o ní podle něj měli vědět	4,4	3,9	4,0	3,9	0,39
a) Začal dělat nějaká opatření, o nichž myslí, že jsou užitečná v případě ohrožení radiací	3,7	3,8	3,7	3,2	0,36
i) Zavolal nebo napsal někomu, o kom si myslí, že má lepší přehled	2,9	2,6	2,5	2,6	0,48

Průměry na stupnici 0 - 10

Obavy: 0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

Pravděpodobnost že...: 0 = ROZHODNĚ NE až 10 = ROZHODNĚ ANO

Rozdílné reakce na méně pravděpodobné scénáře?

	Populace					Úzkostnější					Se silnější konsp. mentalitou				
	V1	V2	V3	V4	sig.	V1	V2	V3	V4	sig.	V1	V2	V3	V4	sig.
1) Vzbuzuje zpráva o radioaktivním mraku obavy?	5,2	5,1	5,5	4,8	0,11	6,1	5,9	6,0	5,8	0,80	5,8	5,6	6,6	5,7	0,07
b) Podrobněji tuto událost v dalších dnech sledoval	6,6	6,5	7,3	7,2	0,65	6,4	6,7	7,4	7,6	0,01	6,8	6,7	8,1	7,4	0,01
d) Vyhledal další informace na některém z velkých zpravodajských webů	6,0	6,2	6,2	6,7	0,01	5,7	6,5	5,8	6,9	0,03	5,8	6,3	6,3	6,7	0,25
c) Vyhledal si další informace ve veřejnoprávních médiích (vč. jejich zpravodajských webů)	5,8	5,7	6,0	6,5	0,08	5,3	5,7	5,9	6,8	0,01	5,5	5,7	6,0	6,1	0,52
h) Vyhledal si o ní další informace na webech odpovědných státních institucí?	5,6	5,2	5,7	5,9	0,13	5,7	5,4	5,8	6,5	0,16	6,1	5,3	6,1	5,9	0,35
j) Dal o této události vědět lidem, kteří by o ní podle něj měli vědět	4,9	4,6	4,7	5,2	0,71	5,2	4,9	5,1	5,8	0,33	5,6	5,2	6,0	6,3	0,20
a) Začal dělat nějaká opatření, o nichž myslí, že jsou užitečná v případě ohrožení radiací	4,5	4,1	4,5	4,3	0,85	5,2	5,2	5,1	5,2	0,98	5,1	5,1	5,5	5,3	0,68
i) Zavolal nebo napsal někomu, o kom si myslí, že má lepší přehled	4,2	4,0	4,3	4,5	0,13	4,7	4,9	4,6	5,5	0,27	4,6	4,7	5,5	5,1	0,34
e) Vyhledal další inf. na webech, které obvykle vykládají události jinak, než většinová média	4,4	4,2	4,0	4,3	0,23	4,9	5,1	4,4	6,1	0,01	5,3	5,5	5,5	6,2	0,34
f) Vyhledal další informace na sociálních sítích	3,6	3,9	3,7	3,7	0,53	4,0	4,7	4,2	4,8	0,29	4,0	4,8	4,9	4,6	0,28
g) Sdílel informaci o zprávě na sociálních sítích	1,8	2,3	2,1	2,4	0,29	2,0	2,8	2,2	3,1	0,03	2,0	2,7	2,8	2,8	0,20

Průměry na stupnici 0 - 10

Obavy: 0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

Pravděpodobnost že...: 0 = ROZHODNĚ NE až 10 = ROZHODNĚ ANO

Rozdílné reakce na míru jistoty ve sdělení?

	Populace					Úzkostnější					Se silnější kosp. mentalitou				
	V1	V2	V3	V4	sig.	V1	V2	V3	V4	sig.	V1	V2	V3	V4	sig.
1 Vzbuzuje zpráva o havárii v maďarské jaderné elektrárně obavy?	5,8	5,9	5,9	5,6	0,63	6,3	6,4	6,2	6,7	0,53	6,5	6,7	7,1	6,8	0,38
d) Vyhledal další informace na některém z velkých zpravodajských webů	7,0	7,3	7,3	7,2	0,65	6,5	7,4	7,2	7,7	0,02	7,2	7,4	8,0	7,6	0,23
h) Vyhledal si o ní další informace na webech odpovědných státních institucí?	6,3	6,4	6,2	6,6	0,69	6,1	6,5	6,1	7,1	0,06	6,4	6,3	6,2	6,8	0,59
c) Vyhledal si další informace ve veřejnoprávních médiích (vč. jejich zpravodajských webů)	5,9	6,2	6,3	6,2	0,46	5,3	5,9	6,6	6,6	0,00	5,4	5,6	6,5	6,1	0,05
e) Vyhledal další inf. na webech, které obvykle vykládají události jinak než většinová média	6,1	5,6	6,1	6,2	0,30	6,1	5,7	6,4	7,1	0,02	6,5	5,6	6,8	7,0	0,01
b) Podrobněji tuto událost v dalších dnech sledoval	4,9	4,6	4,9	4,7	0,79	5,3	5,4	5,5	5,9	0,44	5,6	5,7	5,8	6,0	0,78
g) Sdílel informaci o zprávě na sociálních sítích	4,5	4,8	4,7	4,6	0,93	5,1	5,1	4,8	5,6	0,44	5,2	5,5	5,3	6,3	0,12
f) Vyhledal další informace na sociálních sítích	4,4	4,4	4,2	4,6	0,77	5,1	5,2	4,8	5,7	0,29	5,2	5,3	5,1	5,9	0,40
j) Dal o této události vědět lidem, kteří by o ní podle něj měli vědět	4,4	3,9	4,0	3,9	0,39	5,3	5,1	4,5	5,7	0,07	5,5	5,4	5,5	6,2	0,31
a) Začal dělat nějaká opatření, o nichž myslí, že jsou užitečná v případě ohrožení radiací	3,7	3,8	3,7	3,2	0,36	4,1	4,9	4,2	4,2	0,38	4,2	4,5	4,6	4,3	0,87
i) Zavolał nebo napsal někomu, o kom si myslí, že má lepší přehled	2,9	2,6	2,5	2,6	0,48	3,7	3,1	2,8	3,6	0,15	3,4	3,2	3,0	3,5	0,79

Průměry na stupnici 0 - 10

Obavy: 0 = NAPROSTO ŽÁDNÉ OBAVY až 10 = NAPROSTO ZÁSADNÍ OBAVY

Pravděpodobnost že...: 0 = ROZHODNĚ NE až 10 = ROZHODNĚ ANO

Formulovat raději odborně, anebo laicky?

Představte si situaci, že v hlavním televizním zpravodajství zachytíte zprávu uvedenou níže.

Nakolik důvěřujete, že situace není nebezpečná?

0 = VŮBEC NEDŮVĚŘUJI až 10 = NAPROSTO DŮVĚŘUJI

ODBORNĚ

V1

I když v některých geologicky specifických lokalitách České republiky byly v posledních dnech dozimetry naměřeny hodnoty radiace kolem 0,12 mikroSv/h, tyto nepřekračují běžné přírodní radiační pozadí a nepředstavují pro obyvatele primární ani sekundární riziko, tvrdí [ministr zdravotnictví](#).

V2

I když v některých geologicky specifických lokalitách České republiky byly v posledních dnech dozimetry naměřeny hodnoty radiace kolem 0,12 mikroSv/h, tyto nepřekračují běžné přírodní radiační pozadí a nepředstavují primární ani sekundární riziko, tvrdí [zástupce Státního úřadu pro jadernou bezpečnost](#).

V3

I když v některých geologicky specifických lokalitách České republiky byly v posledních dnech dozimetry naměřeny hodnoty radiace kolem 0,12 mikroSv/h, tyto nepřekračují běžné přírodní radiační pozadí a nepředstavují primární ani sekundární riziko, tvrdí [profesor jaderné fyziky z Českého vysokého učení technického](#).

LAICKY

V4

I když v některých lokalitách České republiky byly v posledních dnech naměřeny nadprůměrné hodnoty radiace, tyto nepřekračují běžné hladiny a nepředstavují pro obyvatele žádné riziko, tvrdí [ministr zdravotnictví](#).

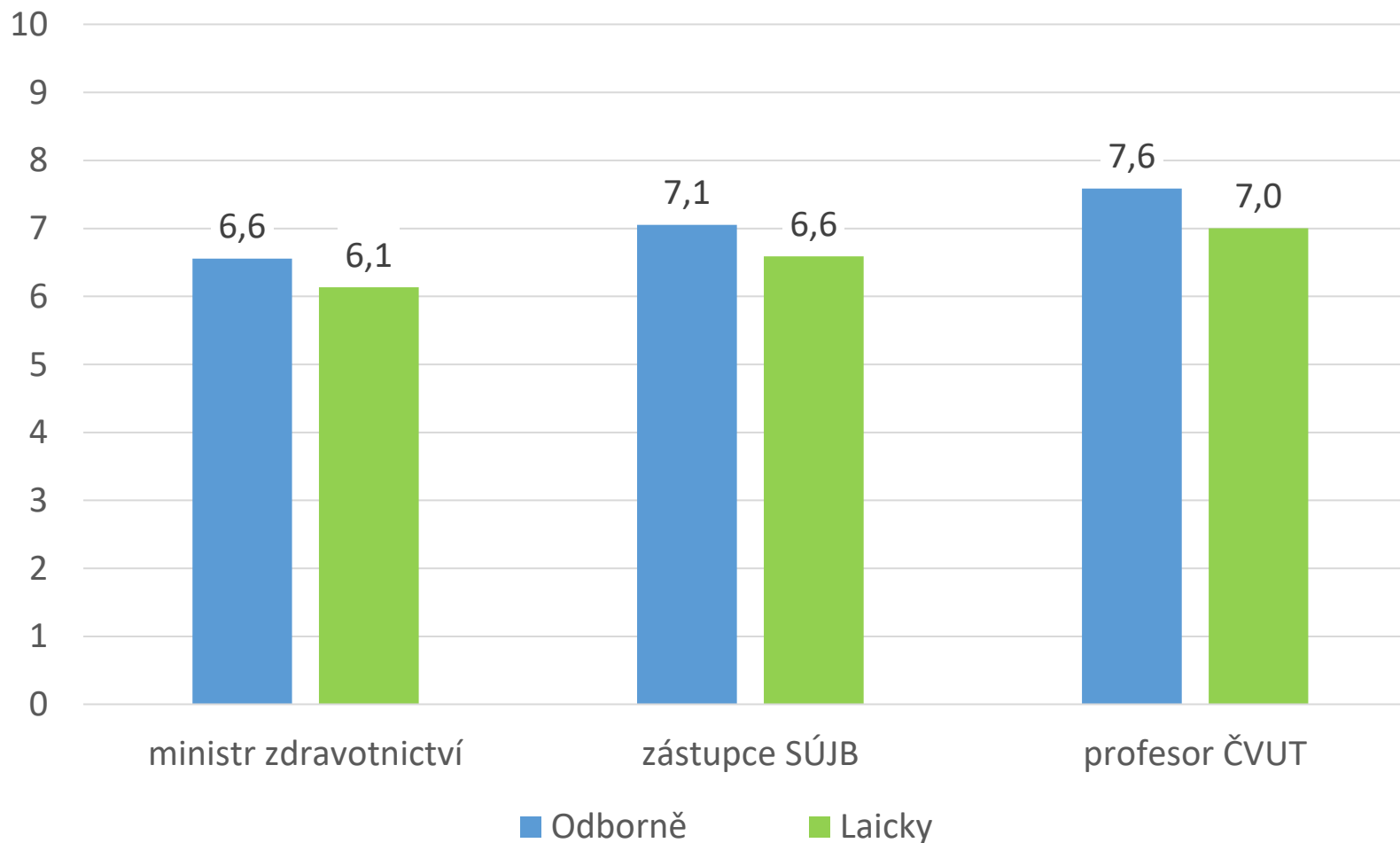
V5

I když v některých lokalitách České republiky byly v posledních dnech naměřeny nadprůměrné hodnoty radiace, tyto nepřekračují běžné hladiny a nepředstavují pro obyvatele žádné riziko, tvrdí [zástupce Státního úřadu pro jadernou bezpečnost](#).

V6

I když v některých lokalitách České republiky byly v posledních dnech naměřeny nadprůměrné hodnoty radiace, tyto nepřekračují běžné hladiny a nepředstavují pro obyvatele žádné riziko, tvrdí [profesor jaderné fyziky z Českého vysokého učení technického](#).

Formulovat raději odborně, anebo laicky?

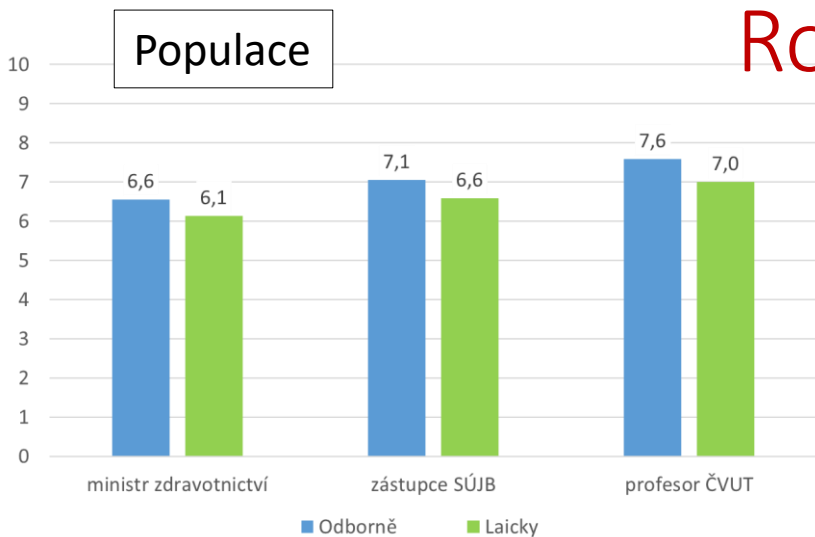

Průměry na stupnici 0 – 10:

0 = VŮBEC NEDŮVĚŘUJI až 10 = NAPROSTO DŮVĚŘUJI

Říjen 2023, N = 861, repre ČR 18+

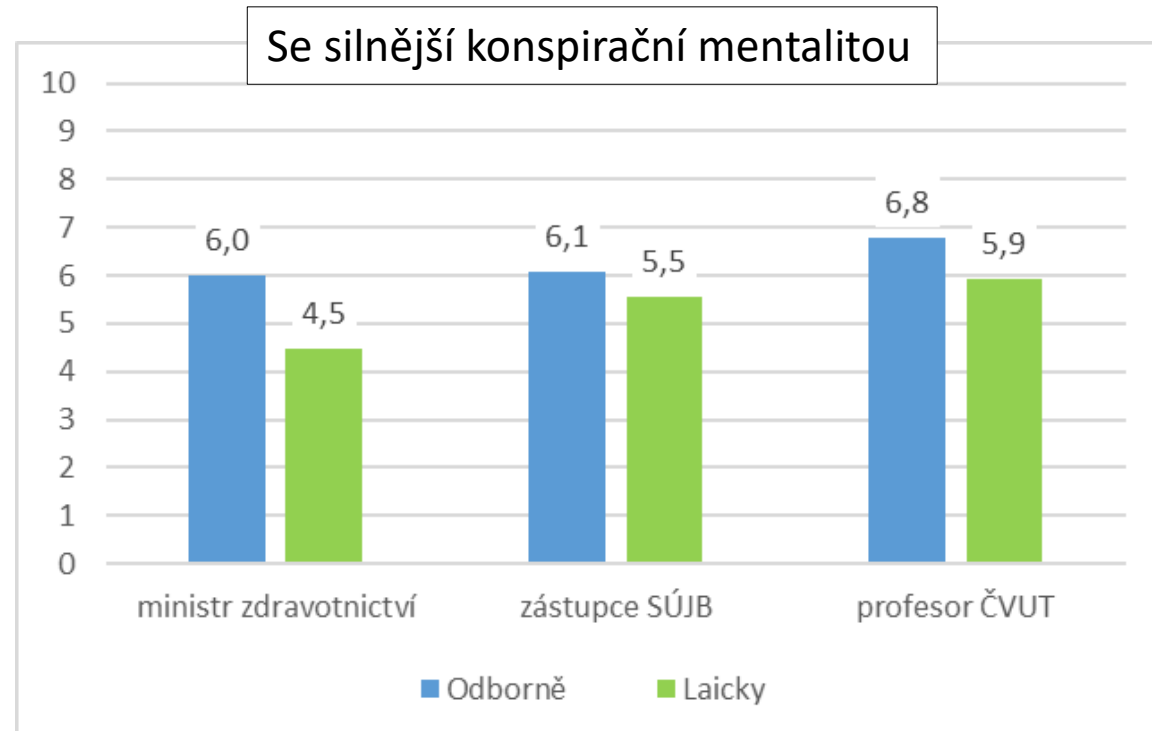
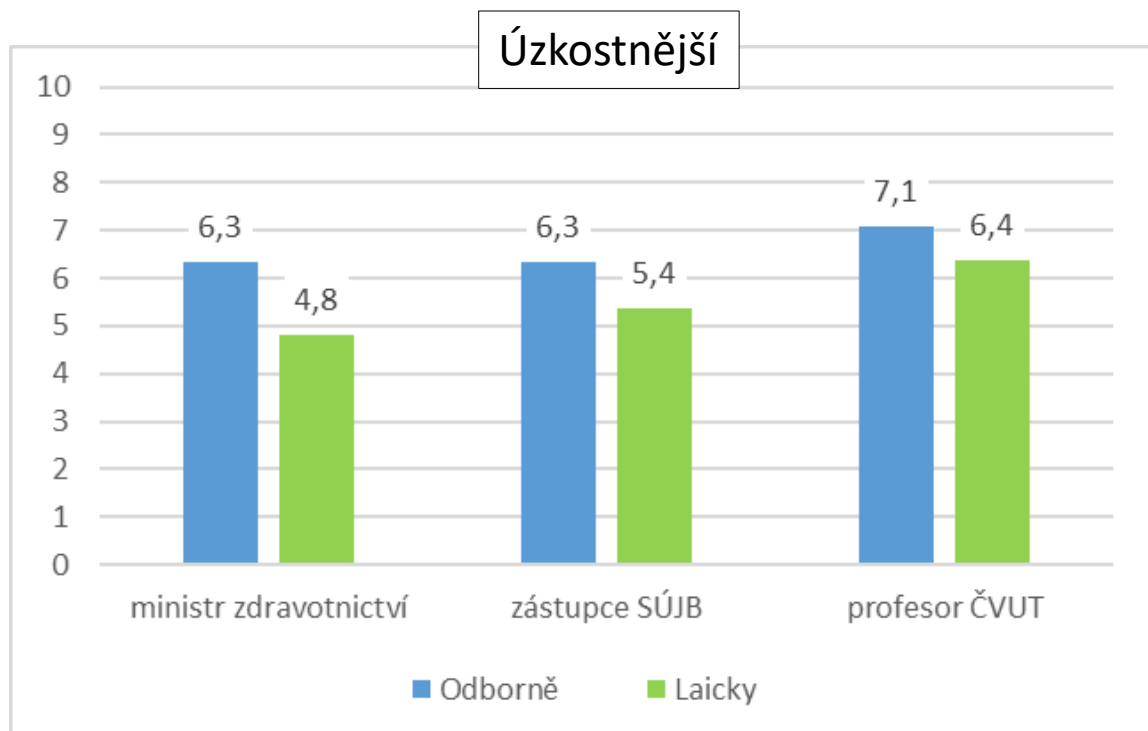
Rozdílné reakce na sdělení?

Průměry na stupnici 0 – 10:

0 = VŮBEC NEDŮVĚŘUJI až 10 = NAPROSTO DŮVĚŘUJI

Říjen 2023, N = 861, repre ČR 18+

**Mimořádná radiální událost:
učinit informace přístupnými!**

Centrum pro podporu obyvatelstva pro případ skutečného
nebo domnělého vzniku mimořádných jaderných a
radiačních událostí

Komunikace v situacích s panickým potenciálem

Jiří Vinopal (Sociologický ústav AV ČR, Centrum pro výzkum veřejného mínění)

jiri.vinopal@soc.cas.cz

14. 11. 2023